

Обраћање првог замјеника високог представника, Рафија Грегоријана, на вечери у организацији УСАИД-а, одржаној поводом конференције о оснивању тржишта електричне енерг

Даме и господо,

Почетком ове седмице присуствовао сам састанку Вањскотрговинске коморе БиХ. Једна од ствари које сам рекао током разговора била је да се лидери ове земље морају хитно вратити нормалној конструктивној политици – привреда не може чекати; потребне реформе се не могу бескрајно одлагати због политичких препрека. Посебно ми је задовољство што имам прилику да будем на овој вечери, јер енергетски сектор је област у којој су предности конструктивне политике већ очигледне, али, такође, морам додати, и област у којој су мане неконструктивне политике једнако очигледне.

Чињеница је да је у овом сектору у посљедњих пет година постигнут велик напредак.

Али, у вези са овим сектором било је и политичке непажње, што је довело до тога да се темпо кључних реформи успори и резултирало застојима или потпуним напуштањем корака од којих би користи имали и привреда и потрошачи.

Владе Федерације и Републике Српске усвојиле су акционе планове о реструктурирању енергетског сектора; они су у складу са обавезама Босне и Херцеговине из Атинског уговора, као и са

стратешким циљевима који су договорени између органа власти БиХ и великих међународних донатора.

Међутим, као што сви знамо, постоји разлика између усвајања акционог плана и његовог спровођења. Владе оба ентитета већ касне у спровођењу својих акционих планова. Осим што је успоставила регулаторно тијело, Федерација није спровела свој акциони план. Није дошло до раздвајања, док у Републици Српској барем дјеломично јесте. И, наравно, Дистрикт Брчко тек треба укључити у регулаторни оквир. Зато мислим да се рјешавање овог проблема мора наћи на врху листе активности која буде усвојена на овој конференцији.

У смислу производње електричне енергије, Босна и Херцеговина би требало да буде регионална супер сила.

Али није.

Уколико би се њиме на прави начин управљало, уколико би га се правилно развијало и правилно регулисало, сектор производње енергије у овој земљи требало би да буде генератор економског раста.

Али није.

Један од разлога спорости у рјешавању овога јесте недостатак политичког фокуса (или пак, у неким случајевима, погрешна врста политичког фокуса). У посљедњих десетак дана ово је постало важно питање у политичкој дебати – мислим да је све више грађана огорчено очигледном лакоћом са којом политичко вођство хитна економска питања ставља на чекање док се бави другим стварима – стварима за које политичари можда мисле да су од кључне важности, али која већини грађана не изгледају тако хитна.

У реструктурирању енергетског сектора могуће је постићи брз напредак уколико успијемо да га вратимо у прави политички фокус. На тај начин, омогућиће се спровођење досљедне стратегије развоја тржишта. У том смислу, императив је да

тендерски процеси за израду нових пројеката буду транспарентни, отворени и правични.

Суштина реструктурирања мора бити да се допусти да тржишна динамика одређује темпо и величину развоја. Тамо гдје је тржишна динамика занемарена дошло је до губитака у смислу отварања нових радних мјеста, развоја инфраструктуре и зараде од извоза.

У другим земљама транзиције видјели смо да, уз правилно регулисање, либерализовано тржиште енергије доноси конкурентне тарифе, с једне стране, а с друге стране, широке економске предности, од чега корист имају потрошачи са ниским приходима. Свјесни смо, међутим, да је у прелазном периоду од кључне важности донијети програме којим би се заштитили потрошачи са ниским приходима.

Вечерас говорим о сектору електричне енергије, али, допустите ми да завршим тако што ћу се осврнути и на сектор природног гаса, будући да се Босна и Херцеговина обавезала на реформу тог сектора када је прије двије године потписала Атински уговор.

Напори који се тренутно чине на спровођењу ове реформе нису координисани нити оптимални – а досадашњи резултати не испуњавају одредбе Атинског уговора – који, између осталог, захтијева успоставу законодавног и регулаторног оквира за цијелу земљу.

ОХР поздравља Изјаву о организацији сектора природног гаса у Босни и Херцеговини, коју су министри заједнички донијели у јулу. У тој изјави, три министра су се формално обавезала да ће организовати сектор природног гаса у складу са директивама ЕУ и Атинским уговором. Колико нам је познато, формираће се радне групе, а закони ће се донијети до 1. децембра ове године.

Апелујем на сва три министарства да наставе са напорима на спровођењу реформи у складу са одредбама Атинског уговора и

смјерницама ЕУ. Као што је случај и са свим другим областима у којима се спроводе економске реформе, већ је договорено шта треба радити – сада је питање како одржати политички фокус да би се ствари заиста могле спровести. Надам се да ће ова конференција помоћи да се тај фокус изгради, и да фокус буде на енергетском сектору и на опипљивим предностима које ће се добити уколико се он реструктурира до краја.

Говоримо о сектору у којем би Босна и Херцеговина требало да буде доминантни играч у регији, сектору који би могао производити и одржавати раст у свим сегментима привреде, водећем сектору чија судбина ће одредити инвестицијски профил цијеле земље. Спровођење акционих планова, израда оквира за сектор природног гаса за цијелу земљу, те припрема свеобухватне развојне стратегије помоћи ће Босни и Херцеговини да свој масивни енергетски потенцијал преточи у праве предности за грађане ове земље. Што прије се то деси, то боље.

Хвала.